نشریه علمی پژوهشهای اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)
مقاله پژوهشی/ سال بیست و چهارم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳، ص: ۱۱۵-۱۴۲

واکاوی اثرات نامتقارن ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم بر توسعهٔ صنعت گردشگری در ایران

سید کمال صادقی[۱]
امیرعلی فرهنگ[۲]
علی محمدپور[۳]
میلاد حاجی‌بلند[٤]

تاریخ دریافت: ۱٤۰۲/۳/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱٤۰۲/٤/۱۹

چکیده

گردشگری به‌عنوان یکی از صنایع رو به رشد در جهان شناخته می‌شود. بر پایهٔ گزارش سازمان جهانی گردشگری پس از سوخت، مواد غذایی و محصولات شیمیایی، صنعت گردشگری بزرگ‌ترین بخش صادرات در جهان می‌باشد. صنعت گردشگری دارای مزایای بالقوه برای رشد اقتصادی بوده و توسعهٔ آن برای بسیاری از کشورها، امری ضروری به‌نظر می‌رسد. بنابراین درک عوامل تعیین‌کننده و ارائهٔ راهکار جهت توسعه صنعت گردشگری، امری مهم تلقی می‌شود. بر این اساس، هدف از مطالعهٔ حاضر، تبیین و بررسی اثرات عوامل کلان اقتصادی و سیاسی نرخ ارز، نرخ تورم و ریسک سیاسی بر توسعهٔ گردشگری با استفاده از رویکرد اقتصادسنجی خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی غیرخطی (NARDL) طی دورهٔ زمانی ۱۳۷۹-۱۴۰۰ در کشور ایران می‌باشد. یافته‌ها حاکی از آن است که شوک مثبت نرخ ارز، هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت، موجب افزایش توسعهٔ گردشگری شده؛ درحالی‌که شوک منفی نرخ ارز موجب کاهش آن شده است. در مورد نرخ تورم و ریسک سیاسی نتایج متفاوت با نرخ ارز می‌باشند، به‌طوری‌که شوک مثبت ریسک سیاسی و نرخ تورم، هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت، موجب کاهش توسعهٔ گردشگری شده است، در حالی‌که شوک منفی ریسک سیاسی و نرخ تورم، موجب افزایش آن شده است. همچنین جهت بررسی استحکام نتایج از روش اقتصادسنجی خودرگرسیونی با وقفهٔ توزیعی چندکی (QARDL) استفاده شده است. نتایج هر دو روش با هم سازگار است.

واژگان کلیدی: صنعت گردشگری، ریسک سیاسی، نرح ارز، نرخ تورم، QARDL، NARDL
طبقه‌بندی JEL : O1، H56، E42، E31، C22

۱. استاد، گروه توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
sadeghiseyedkamal@gmail.com
۲. استادیار، گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران s_farhang@pnu.ac.ir
۳. دانشجوی دکتری علوم اقتصادی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
a_mohammadpour.tabriz@yahoo.com
٤. دانشجوی دکتری علوم اقتصادی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
miladhajiboland13751016@gmail.com

۱. مقدمه

صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از عوامل اصلی رشد اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و درحال توسعه، تحریک سرمایه‌گذاری خارجی، درآمد ارزی، توسعه زیرساخت‌ها، ایجاد فرصت‌های شغلی و تعامل اجتماعی بین گردشگران و جوامع میزبان ظاهر شده است (خان و همکاران[1]، ۲۰۲۰؛ پولات و همکاران[2]، ۲۰۲۱). سهم صنعت گردشگری؛ فراتر از مزایای اجتماعی - اقتصادی می‌باشد. گردشگری مسبب ترویج جهانی‌شدن و همکاری‌های بین‌المللی بین کشورها و افزایش آگاهی حفاظت از محیط زیست می‌گردد (چن و همکاران[3]، ۲۰۲۲؛ جیا[4]، ۲۰۱۸). عملکرد گردشگری بستگی به میزان توسعهٔ صنعت دارد. کشورهای دارای گردشگری توسعه‌یافته، رشد اقتصادی زیادی را نسبت به کشورهایی که گردشگری کمتر توسعه‌یافته دارند، تجربه می‌کنند (پولات و همکاران[5]، ۲۰۲۱). عوامل متعددی بر توسعهٔ صنعت گردشگری تأثیر می‌گذارند. به‌عنوان مثال، گردشگری نیاز به شبکه حمل و نقل پیشرفته و سایر امکانات دارد تا جابه‌جایی گردشگران از کشورهای خود به کشورهای میزبان و همچنین در داخل کشور میزبان، تسهیل گردد. از این‌رو، زیرساخت فیزیکی به‌عنوان عامل تعیین‌کننده مهمی در ورود گردشگران، تلقی می‌شود (کاتودان[6]، ۲۰۱۶). پژوهش حاضر از زوایای دیگر به بررسی عوامل تأثیرگذار بر توسعهٔ صنعت گردشگری می‌پردازد. ادبیات موجود نشان می‌دهد که گردشگری؛ آسیب‌پذیر و مستعد اثرپذیری خطرات سیاسی مرتبط با حکمرانی بد، جنایت، درگیری‌ها، بی‌ثباتی سیاسی، فساد و تروریسم است (چولافان[7]، ۲۰۲۱؛ گاریدزیرا[8]، ۲۰۲۱؛ تیواری و همکاران[9]، ۲۰۱۹). سطوح بالای ریسک سیاسی، مانع از توسعهٔ گردشگری می‌شود؛ چراکه توانمندی‌های کشور آسیب‌دیده، جهت فراهم نمودن زیرساخت‌های گردشگری و امکانات موردنیاز گردشگران را از بین می‌برد. زیرساخت‌ها و امکانات گردشگری، جریان صنعت گردشگری را تسهیل می‌نمایند. زیرساخت‌ها و امکانات ضعیف گردشگری، جریان ورود گردشگر را کاهش داده و از ورود گردشگران خارجی، جلوگیری می‌کند. علاوه بر این، سطوح بالای ریسک سیاسی، کشورها را برای گردشگران بین‌المللی، غیرقابل‌دسترس نموده، چراکه این موارد،

1. Khan et al.(2020)
2. Polat et al.(2021)
3. Chen et al.(2022)
4. Jia(2018)
5. Polat et al.(2021)
6. Catudan(2016)
7. Chulaphan(2021)
8. Garidzira(2021)
9. Tiwari et al.(2019)

بازدید از آن‌ها را پرخطر، گران و با ریسک توأم می‌کند (گولمبسکی و ماژوسکا[1]، ۲۰۱۸). علاوه بر موارد مذکور؛ عوامل دیگری همانند نرخ تورم، نوسانات نرخ ارز و نرخ ارز حقیقی بر صنعت گردشگری اثرگذارند (اطهاری و همکاران[2]، ۲۰۲۱؛ انگان و گزگور[3]، ۲۰۱۸؛ وو و وو[4]، ۲۰۱۹). اگر ارزش پول یک کشور در برابر ارزهای دیگر کشورها، کاهش یابد، ممکن است تقاضای زیادی از سوی گردشگران داشته باشد، زیرا محصولات و خدمات گردشگری در کشور برای گردشگران کشورهای دارای ارز قوی، نسبتاً ارزان می‌گردد (منیر و افتخار[5]،۲۰۲۱؛ سرچمی و همکاران[6]، ۲۰۲۱). مقوله تورم ارتباط مستقیمی با قدرت خرید مصرف‌کنندگان داشته و با افزایش تورم، قدرت خرید گردشگران، کاهش می‌یابد و آن‌ها به چنین مقاصدی که زندگی و سفر برایشان پرهزینه است، سفرنمی‌کنند. با این‌حال، زمانی که تورم کاهش می‌یابد، گردشگران بیشتری از کشور میزبان بازدید می‌کنند، جایی که هزینهٔ زندگی و حمل و نقل ارزان‌تر است (رالستون[7]، ۱۹۹۹؛ تانگ و لین[8]، ۲۰۰۷؛ تلس[9]، ۲۰۰۴).

شکل (۱) تعداد ورودی‌های گردشگری بین‌المللی را در کشور ایران نشان می‌دهد. محور عمودی بیانگر تعداد ورودی‌ها و محور افقی دورهٔ زمانی را نمایش می‌دهد. با عنایت به نمودار مزبور از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹، تقریباً سیر صعودی داشته، ولی بعد از آن، سیر نزولی پیدا می‌کند.

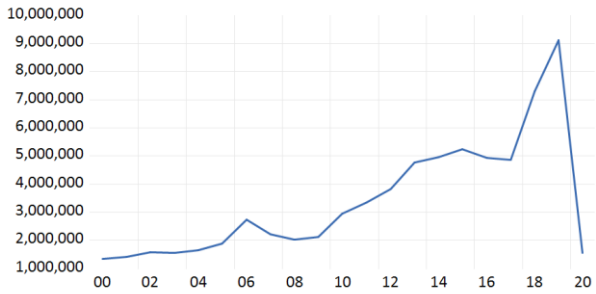

شکل ۱: تعداد ورودی‌های گردشگری بین‌المللی

(منبع: یافته‌های تحقیق)

1. Gołembski & Majewska(2018)
2. Athari et al.(2021)
3. Ongan & Gozgor(2018)
4. Wu & Wu(2019)
5. Munir & Iftikhar(2021)
6. Sarchami et al.(2021)
7. Ralston(1999)
8. Tang & Lean(2007)
9. Teles(2004)

با توجه به مطالب مطرح‌شده گردشگری در بسیاری از کشورهای کم‌درآمد، نقش حیاتی را ایفا نموده و در تحقیقات پژوهشگرانی ازجمله میو و همکاران[1] (۲۰۱۸)، دوگرو و همکاران[2] (۲۰۱۹) و آکادیری[3] (۲۰۲۱)، این موضوع، بررسی و تأیید شده است. همچنین در سال های اخیر کشور ایران نوساناتی در نرخ ارز و نرخ تورم داشته است، پژوهش و ارائهٔ راهکار در زمینه سیاست‌های باثبات‌کننده نرخ ارز، نرخ تورم و ریسک سیاسی نه‌تنها در زمینه دانشگاهی مهم تلقی می‌شود، بلکه برای سیاست‌گذاران نیز برای حمایت از فعالیت‌های گردشگری و مدنظر قرار دادن توصیه‌های سیاستی به‌خصوص درکشورهای درحال توسعه و کشورمان ضروری است. پژوهش حاضر از لحاظ موضوع و روش‌های اقتصادسنجی به‌کاررفته دارای نوآوری است. فرضیه‌های تحقیق به‌صورت ذیل می‌باشند: ۱. بین ریسک سیاسی و توسعه گردشگری رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد؛ ۲. بین نرخ ارز و توسعه گردشگری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد؛ ۳. بین نرخ تورم و توسعه گردشگری رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. در بخش دوم مطالعه، به مروری بر ادبیات تحقیق پرداخته می‌شود. در بخش سوم، مطالعهٔ الگو و روش تحقیق و در بخش چهارم، نتایج حاصل از برآوردهای الگو ارائه شده است. درنهایت، بخش پنجم نیز به نتیجه‌گیری و ارائهٔ پیشنهادهای سیاست‌گذاری اختصاص یافته است.

۲. پیشینهٔ پژوهش

خو و همکاران[4] (۲۰۲۲)، به بررسی موضوعی با عنوان «آیا سیاست‌های عمومی تأثیر ریسک سیاسی بر گردشگری بین المللی را کاهش می دهد؟» با کمک رویکرد اقتصادسنجی گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) و یک نمونه بین‌المللی از ۱۳۸ کشور در بازه زمانی ۲۰۱۹-۱۹۹۵ پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که ریسک سیاسی، تأثیر منفی قابل‌توجهی بر گردشگری بین‌المللی داشته است.

تانگ[5] (۲۰۲۲) در مطالعه خود به بررسی تأثیر نرخ ارز بر تقاضای گردشگران خارجی: شواهدی از کشورهای درحال توسعه، از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۰ پرداخته است. نتایج وی برای ۴۷ کشور منتخب با استفاده از روش خطاهای استاندارد (The Driscoll-Kraay standard errors method) حاکی از آن است که که افزایش نرخ ارز، منجر به افزایش ورود تعداد بیشتری از گردشگران بین‌المللی به این کشورها می‌شود. بنابراین اگر سیاست‌گذاران در این کشورها، ارزش پول داخلی خود را کاهش دهند، تأثیر تقویتی بر تعداد گردشگران خارجی خواهد داشت.

---

1. Meo et al.(2018)
2. Dogru et al.(2019)
3. Akadiri(2021)
4. Xu et al.(2022)
5. Thang (2022)

مانالیو[1] (۲۰۲۲) به تجزیه و تحلیل موضوعی با عنوان ارزیابی اثرات ریسک سیاسی و نرخ ارز بر ورودی گردشگران در آفریقای جنوبی با استفاده از داده‌های سری زمانی پرداخته است. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها برای دورهٔ زمانی ۲۰۰۴-۲۰۱۸ و با استفاده از رویکرد مدل‌های خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی (ARDL) نشان می‌دهد که ریسک سیاسی و نرخ ارز در کوتاه‌مدت، تأثیری بر توسعهٔ گردشگری نداشته است، درحالی‌که در بلند مدت، افزایش نرخ ارز، تأثیر مثبت و معنی‌دار بر توسعهٔ گردشگری داشته و ریسک سیاسی تأثیر منفی و معنی‌داری بر آن داشته است.

کریمی و همکاران[2](۲۰۲۲)، در مطالعه‌ای که با عنوان «تأثیر درگیری‌های منطقه‌ای بر گردشگری در کشورهای خاورمیانه و آفریقا: یک رویکرد داده‌های پانل فضایی(The spatial Durbin model)، طی دوره زمانی ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۷» انجام داده‌اند، نتایج پژوهش آن‌ها در ۳۹ کشور منتخب، بیانگر آن است که رشد اقتصادی و باز بودن تجارت، تأثیر مثبت و معنی‌دار برگردشگری داشته، در حالی‌که ریسک سیاسی، تأثیر منفی و معنی‌دار بر آن داشته است.

لی و چن[3] (۲۰۲۱)، به بررسی موضوعی با عنوان «آیا ریسک کشور برای توسعهٔ گردشگری اهمیت دارد؟» با استفاده از داده‌های تابلویی از ۱۰۶ کشور در دورهٔ زمانی ۲۰۰۶-۲۰۱۷ پرداخته‌اند. روش مورد استفاده در این پژوهش، خودرگرسیونی با وقفهٔ توزیعی چندکی (QARDL) می‌باشد. نتایج تجربی نشان می‌دهد که ثبات بالاتر کشور (ریسک سیاسی و مالی پایین‌تر) به توسعهٔ گردشگری بالاتر منجر می‌شود.

خالد و همکاران[4] (۲۰۲۰)، در تحقیقی اثرات بحران‌های اقتصادی و مالی بر توسعهٔ گردشگری بین‌المللی با روش حداقل مربعات معمولی (OLS) در دویست کشور منتخب را بررسی کرده‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که تمامی متغیرهای مستقل تحقیق که شامل بحران تورم، سقوط بازار سهام، بحران بدهی و بحران بانکی می‌باشد، تأثیر منفی و معنی‌دار بر توسعهٔ گردشگری داشته است.

غالیا و همکاران[5] (۲۰۱۹)، پژوهشی با موضوع کیفیت نهادی، ریسک سیاسی و گردشگری، با استفاده از روش داده‌های تابلویی و اثرات ثابت (Fixed effects) در کشورهای منتخب طی دوره زمانی ۲۰۰-۲۰۱۵ پرداخته‌اند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که ریسک سیاسی، موجب کاهش توسعه گردشگری و کیفیت نهادی موجب افزایش آن شده است.

شاه‌آبادی و همکاران (۱۳۹۷)، در مطالعه‌ای با موضوع تأثیر شاخص نهادی ریسک سیاسی بر جذب گردشگران خارجی در کشورهای حوزه منا (MENA)، طی دوره زمانی ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۶ پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها که با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی تعدیل‌شده کامل

1. Manaliyo (2022)
2. Karimi et al.(2022)
3. Lee & Chen(2021)
4. Khalid et al.(2020)
5. Ghalia et al.(2019)

(FMOLS) انجام شده است نشان داد که ریسک سیاسی به‌عنوان شاخص کل، اثری تعیین‌کننده بر جذب گردشگران دارد.

تمییزی و شهبازی (۱۳۹۷)، درتحقیقی به بررسی تأثیر نوسانات نرخ ارز بر بخش گردشگری ایران، طی دوره زمانی ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۴ پرداخته‌اند. برای وجود نوسانات در نرخ ارز و تخمین آن از آزمون ناهمسانی واریانس شرطی (ARCH-GARCH) بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از برآورد که با استفاده از رویکرد اقتصادسنجی مدل‌های خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی (ARDL) انجام شده است، بیانگر آن است که بین نوسانات نرخ ارز و گردشگری ورودی، رابطهٔ منفی و معنی‌دار وجود دارد.

وجه تمایز و جنبهٔ نوآوری پژوهش حاضر با مطالعات داخلی و خارجی، هم در متغیرهای به‌کار رفته و هم در روش‌های اقتصادسنجی مورد استفاده در آن می‌باشد، بدین‌ترتیب که از دو روش غیرخطی استفاده شده است و شوک‌های مثبت و منفی و چندک را در کوتاه‌مدت و بلندمدت تجزیه و تحلیل می‌کند، به بررسی استحکام نتایج می‌پردازد و سه متغیر نرخ ارز، ریسک سیاسی و نرخ تورم را در نظر می‌گیرد، درحالی‌که در مطالعات داخلی و خارجی، روش اقتصادسنجی NARDL ملاحظه نشده و اکثراً از یک روش اقتصادسنجی خطی با یک متغیر مربوط به این پژوهش استفاده شده است و استحکام نتایج تحقیق در آن بررسی نشده است.

۳. مبانی نظری

ریسک سیاسی عامل تعیین‌کننده تقاضا برای یک کشور به‌عنوان مقصد گردشگری می‌باشد. مطالعات تجربی نشان می‌دهد که عوامل خطر سیاسی همانند فساد، ناآرامی‌های‌سیاسی، درگیری‌ها، تروریسم، جرم و جنایت و نهادهای ضعیف بر انتخاب مقصد گردشگران تأثیر می گذارد (چولافان[1]، ۲۰۲۱؛ لی و همکاران[2]، ۲۰۲۰). افزایش عوامل خطر سیاسی در بسیاری از نقاط جهان، امنیت و ایمنی گردشگران و متعلقات آن‌ها را تهدید می‌کند. این امر، گردشگران را تشویق می‌کند تا در هنگام تصمیم‌گیری برای سفر، انتخاب مقصد و تعیین زمان و مدت سفر، سطح ریسک سیاسی را در نظر بگیرند (بران[3]، ۲۰۱۵). کشورهایی که ریسک سیاسی بالایی را تجربه می‌کنند، در مقایسه با کشورهایی که ریسک سیاسی پایینی دارند، پذیرای تعداد کمی گردشگر می‌شوند (حداد و همکاران[4]، ۲۰۱۵).

گردشگران خواهان سفر به مقاصدی هستند که در آن، امن هستند و متعلقاتشان، محافظت می‌شود. بررسی‌ها بیانگر آن است که بین میزان جرم و جنایت و ورود گردشگران، رابطه منفی وجود دارد. با افزایش نرخ جرم و جنایت، ورود گردشگران به‌شدت کاهش می‌یابد و با کاهش جرم و جنایت،

1. Chulaphan(2021)
2. Lee et al.(2020)
3. Brown(2015)
4. Haddad et al.2015)

ورود گردشگران افزایش می‌یابد (گاریدزیرای[1]، ۲۰۲۱؛ پریدا و همکاران[2]، ۲۰۱۸). درگیری‌های داخلی یا خارجی کشورها، مانعی جهت ورود گردشگر محسوب می‌شوند. در میان درگیری‌ها، گردشگران از کشور آسیب‌دیده، اجتناب نموده و کشورهای جایگزینی را انتخاب می‌کنند که محصولات و خدمات گردشگری مشابهی را ارائه می‌کنند (مانالیو[3]، ۲۰۲۲). گردشگران خارجی از کشورهای دارای آمار فساد دوری می‌کنند؛ زیرا به امنیت خود و دارایی‌های همراه اهمیت می‌دهند. علاوه بر این، استدلال می‌شود که فساد، توانایی یک کشور را برای رقابت با گردشگری در سایر کشورها کاهش می‌دهد. کشوری با سطح فساد پایین، دارای رقابت‌پذیری گردشگری قوی در مقایسه با کشوری با سطح فساد بالا می‌باشد. بنابراین، معرفی سیاست‌هایی که هدفشان، کاهش سطح فساد است، ممکن است رقابت‌پذیری گردشگری کشور را بهبود بخشیده و منجر به افزایش ورود گردشگران شود (دومارسکی-روئیز و همکاران[4]، ۲۰۲۰).

در کنار ریسک سیاسی، نرخ ارز عامل تأثیرگذار دیگری بوده که ورود گردشگران به یک کشور را تعیین می‌کند. نرخ ارز بر سرمایه‌گذاری گردشگری و تقاضای گردشگری در کشورهای میزبان تأثیر می‌گذارد و تأثیر مستقیمی بر توسعه گردشگری دارد (اوبی و اوگبیده[5]، ۲۰۲۲). هم‌چنین نقش مهمی در تأثیرگذاری جهت تصمیم‌گیری گردشگران برای انتخاب کشور مقصد برای بازدید ایفا می‌نماید. پژوهش‌ها و مطالعات در نقاط مختلف جهان، مبین آن بوده است که گردشگران هنگام برنامه‌ریزی جهت سفر، نرخ مبادله بین کشور خود و کشور میزبان را در نظر می‌گیرند (مایر[6]، ۲۰۲۱؛ کوچوکساکاریا[7]، ۲۰۲۱). برخی از گردشگران، به هرگونه تغییر در نرخ ارز حساس هستند تا جایی‌که اگر تغییر نرخ ارز منجر به افزایش هزینه سفر شود، برنامه سفر خود را لغو یا تغییر می‌دهند. گردشگران اغلب به افزایش نرخ ارز واکنش مثبت نشان می‌دهند (به معنای کاهش ارزش پول کشور میزبان). برای مثال، گردشگران کشورهای اروپایی (فرانسه، ایتالیا، اسپانیا، سوئد و بریتانیا) که قصد بازدید از ایالات متحده آمریکا را دارند، زمانی که ارزهای اصلی آن‌ها در برابر دلار آمریکا ارزش پیدا می‌کند، پاسخ مثبت می‌دهند (مانالیو، ۲۰۲۲؛ اونگان و همکاران[8]، ۲۰۱۷). این نشان می‌دهد که گردشگران بیشتر به کشورهایی سفر می‌کنند که ارز آن‌ها در مقایسه با ارزهای داخلی آن‌ها، ضعیف‌تر است. کاهش ارزش پول محلی، محصولات و خدمات گردشگری محلی را برای کشورهایی که ارزهای قوی

1. Garidzirai(2021)
2. Parida et al.(2018)
3. Manaliyo(2022)
4. Domareski-Ruiz et al.(2020)
5. Obi & Ogbeide(2022)
6. Meyer(2021)
7. Küçüksakarya(2021)
8. Ongan et al.(2017)

دارند، نسبتاً مقرون به صرفه‌تر می‌کند (اوپستاد[1]، ۲۰۲۱). هم‌چنین مشخص شده است که گردشگران کشورهای مختلف، به نرخ ارز به‌صورت یکسان، پاسخ نمی‌دهند. گردشگران برخی از کشورها، به نرخ ارز واکنش نشان می‌دهند، در حالی‌که گردشگران سایر کشورها، تحت تأثیر قرار نمی‌گیرند. به‌عنوان مثال، گردشگران از ایالات متحده آمریکا و آلمان به مصر، کمتر تحت تأثیر کاهش یا افزایش ارزش پول مصر هستند، در حالی‌که ورود گردشگران چینی، هندی و روسی به مصر با کاهش یا افزایش ارزش پول مصر تعیین می‌شود. با توجه به اینکه چین، هند و روسیه، اقتصادهای نوظهور هستند، گردشگران این کشورها، احتمالاً به کشورهای نسبتاً ارزان‌تری در مقایسه با گردشگران کشورهای پیشرفته سفر می‌کنند (آنتر و نگی[2]، ۲۰۱۸).

بحران‌های اقتصادی و مالی اغلب تأثیرات اقتصادی کلان پایدار و مخربی دارند. به‌عنوان مثال، وقوع چنین پدیده‌هایی، معمولاً منجر به کاهش رشد تولید ناخالص داخلی و افزایش بیکاری می‌شود (اندرسون[3]، ۲۰۱۶). بحران‌هایی که در یک بخش از اقتصاد شکل می‌گیرند به بخش‌های مختلف اقتصادی سرایت می‌کنند. با این‌حال، تأثیر بحران‌ها بر بخش‌های مربوطه هر اقتصاد، منحصر به فرد است (اندرسون و کارپستام[4]، ۲۰۱۴). گردشگری یکی از بخش‌هایی بوده که اغلب، تحت تأثیر بحران‌های اقتصادی و مالی قرار می‌گیرد. در سال‌های اخیر، بحران‌های عمده‌ای که بخش گردشگری را تحت تأثیر قرار داده است، شامل بحران مالی آسیا (AFC) در سال ۱۹۹۷ و بحران مالی جهانی (GFC) در سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۰۸ می‌باشند (پاپاتئودورو و همکاران[5]، ۲۰۱۷). تأثیر این بحران‌ها بر بخش گردشگری، هنوز در ادبیات تحقیق، در دست بررسی است. برخی از مطالعات، اثرات فلج‌کننده بحران‌ها را بر گردشگری، گزارش می‌نمایند (شیائو[6]، ۲۰۱۰؛ وانگ[7]، ۲۰۰۹). با این‌حال، برخی مانند هال[8] (۲۰۱۰)، این سوال را مطرح می‌کنند که بحران‌ها چگونه مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری می‌شوند؛ مانند تلفیق بحران‌های اقتصادی و مالی با رویدادهای دیگر نظیر حملات تروریستی، بحران‌های نفتی و تغییرات آب و هوایی. در مقابل، دیگران ازجمله شلدون و دوایر [9](۲۰۱۰)، بر این باورند که بحران‌ها فرصت‌هایی برای شکل‌گیری و رقابتی‌شدن بخش گردشگری هستند. بحران‌های اقتصادی و مالی را به انواع مختلفی ازجمله بحران‌های تورم، بحران بدهی‌های دولتی، بحران‌های

1. Opstad et al.(2021)
2. Anter & Nagy(2018)
3. Andersson(2016)
4. Andersson and Karpestam(2014)
5. Papatheodorou et al.(2017)
6. Xiao(2010)
7. Wang(2009)
8. Hall(2010)
9. Sheldon and Dwyer(2010)

بانکی و سقوط بازار سهام، متمایز می‌کنند. در برخی موارد، یک بحران فقط به یکی از این مقوله‌ها مرتبط است، اما در بیشتر موارد، به بیش از یک دسته، مربوط می‌شود. به‌عنوان مثال، بحران بدهی دولتی اغلب توسط یک بحران بانکی ایجاد می‌شود و دولت ملی را مجبور می‌کند تا بدهی‌های بخش بانکی را به عهده بگیرد. درنتیجه، تأثیر بحران اقتصادی یا مالی بر گردشگری بین‌المللی، درنهایت به ماهیت بحران بستگی خواهد داشت، مانند سقوط بازار سهام، تورم، بدهی یا بحران بانکی یا تلفیقی از بحران‌ها. مسلماً برخی از انواع بحران‌های اقتصادی یا مالی، می‌توانند تأثیر شدیدتر یا حتی تحریک‌کننده‌تری بر گردشگری بین‌المللی نسبت به سایرین داشته باشند. به‌عنوان مثال، بحران بدهی ممکن است منجر به کاهش ارزش پول شود و خدمات گردشگری را ارزان‌تر کند و درنتیجه جریان گردشگری را افزایش دهد. درمقابل، بحران تورم؛ ممکن است خدمات گردشگری را گران‌تر کند و درنتیجه، جریان‌های گردشگری کمتر شود. بحران تورم با کاهش قدرت خرید مصرف‌کننده همراه است، بنابراین ارتباط منفی بین بحران تورم و گردشگری بین‌المللی را تبیین می‌نماید (خالد و همکاران، ۲۰۲۰).

۴. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش به تجزیه و تحلیل اثرات ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم بر توسعهٔ گردشگری در مورد کشور ایران در بازهٔ زمانی ۱۳۷۹-۱۴۰۰ و با استفاده از رویکرد اقتصادسنجی خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی غیر خطی (NARDL) جهت برآورد ضرایب کوتاه‌مدت و بلندمدت می‌پردازد. همچنین جهت بررسی استحکام نتایج از روش خودرگرسیونی با وقفه توزیعی چندکی (QARDL)، در چندک‌های مختلف استفاده می‌شود. به‌منظور انجام تجزیه و تحلیل‌های آماری و اقتصاد سنجی، از نرم‌افزار Eviews 13 استفاده شده است. هدف از رتبه‌بندی ریسک سیاسی، ارائهٔ ابزاری برای ارزیابی ثبات سیاسی کشور می‌باشد. شاخص ریسک سیاسی شامل دوازده متغیر، یعنی مناقشات خارجی، مناقشات داخلی، نمایه سرمایه‌گذاری، ثبات دولت، شرایط اقتصادی اجتماعی، فساد، پاسخگویی دموکراتیک، تنش‌های قومی، حاکمیت قانون، نظامی‌گری، تنش‌های مذهبی و کیفیت بروکراسی بوده که رتبه‌بندی این شاخص بین صفر (کمترین ریسک) و صد (بیشترین ریسک) است، در مطالعه داخلی از تحقیقات زارع و همکاران (۱۴۰۰) نیز استفاده شده است.

با توجه به مبانی نظری و مطالعات انجام‌شده قبلی در زمینه پژوهش حاضر و به پیروی از مطالعات اطهاری و همکاران[1] (۲۰۲۱) و موزیندوتسی و همکاران[2] (۲۰۲۱)، این پژوهش براساس مدل NARDL و متغیرهای ریسک سیاسی، نرخ ارز، نرخ تورم و گردشگری انجام گرفته شده است. از دلایل دیگر، می توان به این موضوع اشاره کرد که مدل‌های NARDL و QARDL (جهت بررسی استحکام نتایج)، از خانواده مدل خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیعی خطی (ARDL) است و درواقع

1. Athari et al.(2021)

2. Muzindutsi et al.(2021)

شکل توسعه‌یافتهٔ آن می‌باشند که به ترتیب شوک‌های مثبت و منفی و چندک را در نظر می‌گیرند و در صورت وجود شرایط زیر از مدل ARDL استفاده می‌شود: متغیر وابسته در سطح مانا نباشد، متغیرهای مستقل می‌توانند در سطح یا با یک تفاضل، مانا باشند، محقق قصد داشته باشد روابط کوتاه‌مدت و بلندمدت را به‌صورت هم‌زمان مطالعه کند، وجود روابط بلندمدت به اثبات برسد، فروض کلاسیک نقض نشود (الرفاهی و همکاران[۱]، ۲۰۲۱؛ منجذب و نصرتی، ۱۳۹۷).

متغیرهای پژوهش در جدول (۱)، ارائه شده است.

جدول۱: معرفی متغیرها

متغیرها	نماد	توضیحات	منبع
گردشگری	tor	گردشگری بین‌المللی، تعداد ورودی‌ها[۳]	بانک جهانی[۲]
ریسک سیاسی	pol	-	راهنمای ریسک بین‌المللی کشور[۴]
نرخ ارز	exc	شاخص نرخ ارز حقیقی مؤثر[۵]	بانک جهانی
نرخ تورم	inf	تورم، قیمت مصرف‌کننده[۶] (%) سالانه	بانک جهانی

مدل غیر خطی NARDL را که شکل توسعه‌یافته مدل ARDL است، گرنجر و یون (۲۰۰۲) ابداع نمودند. این روش تکنیکی جدید برای تشخیص روابط غیرخطی و نامتقارن بین متغیرهای اقتصادی در کوتاه‌مدت و بلندمدت می‌باشد. در این شیوه، نوسان متغیرها به دو گروه نوسان مثبت (B^{+}) و منفی (B^{-}) تقسیم می‌شوند. اگر فرض شود که Y و X متغیر وابسته و توضیحی یک مدل هستند، گرنجر و یون؛ رابطهٔ بلندمدت مدل را به‌صورت زیر تعریف می‌کنند.

$$Y_t = B^{+} X_t^{+} + B^{-} X_t^{-} \quad (۱)$$

که X و Y انباشته از مرتبه (۱) هستند. اگر $B^{-} = B^{+}$ باشند، در این صورت Y و X متقارن هستند. پس از جداسازی اثرات مثبت و منفی مدل NARDL به‌صورت زیر تعریف می‌شود:

$$Y_t = \sum_{j=1}^{p} W_j Y_{t-1} + \sum_{ij=0}^{q} (\Upsilon_i^{+} X_{t-1}^{+} + \Upsilon_j^{-} X_{t-1}^{-} + \varepsilon_t) \quad (۲)$$

1. Al Refai et al.(2021)
2. World Development Indicators DataBank (Wdi Data Bank)
3. International tourism, number of arrivals
4. The International Country Risk Guide (ICRG)
5. Real effective exchange rate index
6. Inflation, consumer prices (annual %)

که W_j وابسته متغیر وقفه‌های ضرایب، Υ_i^{+} و Υ_j^{-} ضرایب نامتقارن (مثبت و منفی) وقفه‌های متغیر توضیحی و ε_t جمله اخلال با میانگین صفر و واریانس ثابت است. در مدل NARDL الگوی تصحیح خطای برداری به‌صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\Delta Y_t = \mu + p\,\Delta Y_{t-1} + \Upsilon_i^{+} X_{t-1}^{+} + \Upsilon_j^{-} X_{t-1}^{-} + \sum_{j=1}^{p-1} W_j\,\Delta Y_{t-1} + \sum_{ij=0}^{q-1} (g_i^{+}\Delta X_{t-1}^{+} + g_j^{-}\Delta X_{t-1}^{-}) + \varepsilon_t \qquad (۳)$$

تعدیل کوتاه‌مدت به شوک‌های مثبت و منفی با پارامترهای g_i^{+} ، g_j^{-} ، Υ_i^{+} ، Υ_j^{-} ، X_{t-1}^{+} نوسانات مثبت متغیر توضیحی و X_{t-1}^{-} نوسانات منفی متغیر توضیحی نشان داده می‌شود (منجذب و نصرتی، ۱۳۹۷).

با عنایت به مبانی نظری و مطالعات صورت‌پذیرفته در این‌خصوص؛ مدل مورد استفاده در پژوهش حاضر به‌صورت ذیل تصریح می‌گردد:

$$(\mathrm{tor})_{it} = (B_0)_{it} + (\mathrm{pol})_{it} + (\mathrm{exc})_{it} + (\mathrm{inf})_{it} + (U)_{it} \qquad (۴)$$

با نوشتن معادله (۴) به‌صورت تصحیح خطا و تفکیک متغیرهای مستقل به نوسانات مثبت و منفی، می‌توان به تخمین غیرخطی (نامتقارن) اثرات کوتاه‌مدت و بلندمدت شوک‌های مثبت و منفی ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم بر توسعه صنعت گردشگری پرداخت و بدین‌ترتیب مدل پژوهش حاضر که از مطالعات اطهاری و همکاران (۲۰۲۱) و موزیندوتسی و همکاران (۲۰۲۱) گرفته شده است و به صورت زیر تصریح می‌شود:

$$\Delta(\mathrm{tor})_t = \mu + p\,\Delta tor_{t-1} + \Upsilon_i^{+} pol_{t-1}^{+} + \Upsilon_j^{-} pol_{t-1}^{-} + \sum_{j=1}^{p-1} W_j \Delta tor_{t-1} + \sum_{ij=0}^{q-1} (g_i^{+}\Delta pol_{t-1}^{+} + g_j^{-}\Delta pol_{t-1}^{-}) + B_i^{+} exc_{t-1}^{+} + B_j^{-} exc_{t-1}^{-} + \sum_{ij=0}^{q-1} (g_i^{+}\Delta exc_{t-1}^{+} + g_j^{-}\Delta exc_{t-1}^{-}) + C_i^{+} inf_{t-1}^{+} + C_j^{-} inf_{t-1}^{-} + \sum_{ij=0}^{q-1} (g_i^{+}\Delta inf_{t-1}^{+} + g_j^{-}\Delta inf_{t-1}^{-}) + \varepsilon_t \qquad (۸)$$

Δ: تغییرات (تفاضل)

$\Delta(\mathrm{tor})_t$: تغییرات توسعه صنعت گردشگری (متغیر وابسته) در زمان

μ : عرض از مبدأ

$p\,\Delta tor_{t-1}$: ضریب تغییرات باوقفه توسعه صنعت گردشگری

$\Upsilon_i^{+} pol_{t-1}^{+}$: ضریب شوک مثبت ریسک سیاسی (متغیر مستقل)

$\Upsilon_j^{-} pol_{t-1}^{-}$: ضریب شوک منفی ریسک سیاسی

$W_j \Delta tor_{t-1}$: ضریب تغییرات با وقفه توسعه صنعت گردشگری

$g_i{}^{+} \Delta pol_{t-1}{}^{+}$: ضریب شوک مثبت تغییرات با وقفه ریسک سیاسی

$g_j{}^{-} \Delta pol_{t-1}{}^{-}$: ضریب شوک منفی تغییرات با وقفه ریسک سیاسی

$B_i{}^{+} exc_{t-1}{}^{+}$: ضریب شوک مثبت با وقفه نرخ ارز (متغیر مستقل)

$B_j{}^{-} exc_{t-1}{}^{-}$: ضریب شوک منفی با وقفه نرخ ارز

$g_i{}^{+} \Delta exc_{t-1}{}^{+}$: ضریب شوک مثبت تغییرات با وقفه نرخ ارز

$g_j{}^{-} \Delta exc_{t-1}{}^{-}$: ضریب شوک منفی تغییرات با وقفه نرخ ارز

$C_i{}^{+} inf_{t-1}{}^{+}$: ضریب شوک مثبت با وقفه نرخ تورم (متغیر مستقل)

$C_j{}^{-} inf_{t-1}{}^{-}$: ضریب شوک منفی با وقفه نرخ تورم

$g_i{}^{+} \Delta inf_{t-1}{}^{+}$: ضریب شوک مثبت تغییرات با وقفه نرخ تورم

$g_j{}^{-} \Delta inf_{t-1}{}^{-}$: ضریب شوک منفی تغییرات با وقفه نرخ تورم

ε_t : جزء خطا

۵. نتایج

۵ – ۱. آمار توصیفی

قبل از اعمال تکنیک‌های برآورد، تحلیل توصیفی متغیرها در جدول (۲) جهت درک رفتار داده‌ها، تکمیل شده است. جدول مزبور تصویری از نحوهٔ توزیع داده‌ها را که شامل میانگین، میانه، ماکزیمم، مینیمم، انحراف معیار، ضریب چولگی، ضریب کشیدگی و مجموع آن‌ها می‌باشد ارائه نموده است.

بیشترین مقدار میانگین، میانه، ماکزیمم، مینیمم و مجموع داده‌ها مربوط به گردشگری و کمترین آن‌ها در موارد گفته‌شده مربوط به نرخ تورم می‌باشد. در مورد انحراف معیار بیشترین مقدار مربوط به گردشگری و کمترین آن ریسک سیاسی؛ ضریب چولگی بیشترین مقدار شامل نرخ ارز و کمترین آن ریسک سیاسی؛ ضریب کشیدگی بیشترین مقدار مربوط به نرخ ارز و کمترین آن ریسک سیاسی را شامل می‌شود.

جدول۲: آمار توصیفی

آمارمتغیرها	tor	pol	exc	inf
میانگین	۳۳۹۹۴۲۹	۴۹/۸۰۹۵۲	۱۱۷/۲۵۲۵	۱۸/۲۹۵۶۴
میانه	۲۷۳۵۰۰۰	۵۰	۹۹/۲۹۰۰۵	۱۴/۷۶۱۵۱
ماکزیمم	۹۱۰۷۰۰۰	۵۷	۲۹۶/۳۰۵۵	۳۹/۹۰۷۳۵
مینیمم	۱۳۴۲۰۰۰	۴۵	۷۰/۳۰۲۹۱	۷/۲۴۵۴۲۵
انحراف معیار	۲۱۱۴۵۸۳	۳/۶۵۵۳۹۴	۵۸/۷۴۷۰۷	۹/۱۹۴۰۳۰
ضریب چولگی	۱/۱۵۸۷۰۹	۰/۳۷۰۱۳۱	۲/۰۹۲۷۸۴	۱/۰۰۱۸۵۶
ضریب کشیدگی	۳/۷۱۲۲۱۸	۲/۴۲۷۲۸۴	۶/۵۱۳۳۰۷	۲/۹۸۹۸۲۱
مجموع	۷۱۳۸۸۰۰۰	۱۰۴۶	۲۴۶۲/۳۰۲	۳۸۴/۲۰۸۴

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ - ۲. آزمون ریشه واحد

این مطالعه در اولین مرحلهٔ تخمین از آزمون دیکی- فولر و فیلیپس- پرون تعمیم‌یافته برای ارزیابی مانایی متغیرها استفاده می‌کند. فرضیه صفر هر دو آزمون بیان می‌کند که یک ریشه واحد در برابر فرضیه جایگزین وجود دارد. اگر ارزش احتمال کمتر از ۵٪ باشد؛ فرضیه صفر مبنی بر وجود ریشه واحد در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. نتایج گزارش‌شده جدول (۳) نشان می‌دهد که تمامی متغیرها در سطح مانا نمی‌باشند و با یکبار تفاضل‌گیری، مانا می‌شوند. از آنجایی‌که هیچ متغیری در مرتبه دوم مانا نیست، می‌توانیم با مدل NARDL ادامه دهیم.

جدول۳: نتایج آزمون‌های ریشه واحد

متغیرها	دیکی فولر تعمیم‌یافته		فیلیپس و پرون	
	سطح	یکبار تفاضل‌گیری	سطح	یکبار تفاضل‌گیری
tor	۰/۲۴۶	*-۷/۰۰۵	-۲/۰۶۷	*۵/۹۸۶
pol	۱/۱۲۷	*۳/۹۱۴	-۲/۵۶	*-۳/۷۹۳
exc	-۱/۹۷۵	*-۳/۹۵۱	-۱/۰۴۷	*-۳/۹۹۵
inf	-۱/۵۲۳	*-۴/۳۷۶	-۲/۶۵۰	*-۴/۴۶۰

* نشانگر معنی‌دار بودن در سطح خطای کمتر از ۵٪

t اعداد، آماره

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ - ۳. آزمون هم‌خطی

هم‌خطی وضعیتی است که نشان می‌دهد یک متغیر مستقل تابعی خطی از سایر متغیرهای مستقل است. اگر هم‌خطی در یک معادله رگرسیون بالا باشد، بدین معنی است که بین متغیرهای مستقل، همبستگی بالایی وجود دارد که سبب تورش ضرایب برآوردی خواهد شد. مشکل هم‌خطی را می‌توان از طریق متغیر جایگزین یا از طریق افزایش تعداد نمونه (مشاهدات) حل کرده و در مرحلهٔ آخر از سر ناچاری، یکی از متغیرهایی را که سبب هم‌خطی شده است حذف نمود. گفتنی است در واقعیت، همیشه ما با مشکل هم‌خطی مواجه هستیم، ولی آنچه‌که اهمیت دارد شدت هم‌خطی است نه وجود آن. جهت بررسی هم‌خطی از آزمون عامل تورم واریانس[1] استفاده شده است. در صورتی که میزان VIF بیشتر از ۱۰ باشد، رأی به وجود هم‌خطی بین متغیرهای مستقل داده می‌شود (کابیگون و همکاران[2]، ۲۰۰۱؛ اوبرایان[3]، ۲۰۱۷). با توجه به نتایج جدول (۴) که مقادیر همگی آن‌ها کمتر از ۱۰ می‌باشد، هم‌خطی بین متغیرهای مستقل تحقیق وجود ندارد.

1. Variance Inflation Factor (VIF)
2. Cabigon et al. (2021)
3. O'Brien (2017)

جدول۴: آزمون هم‌خطی

متغیرهای مستقل	عامل تورم واریانس
Pol	۱/۳۲۴
Exc	۱/۷۰۶
Inf	۱/۴۱۴

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ - ۴. آزمون کرانه‌ها

برای وجود رابطهٔ بلندمدت از آزمون کرانه‌ها[1] استفاده می‌شود. در این مرحله با استفاده از روشی که توسط پسران و همکاران[2] (۱۹۹۶) ارائه شده است، وجود رابطه بلندمدت بین متغیرهای تحت بررسی با استفاده از آماره F برای آزمون معناداری سطوح با وقفه متغیرها در فرم تصحیح خطا مورد آزمایش قرار گرفته است. برای تعیین اینکه آیا رابطه بلندمدت وجود دارد، فرضیه صفر می‌گوید با توجه به مقدار آماره F، مورد اول، هیچ رابطه بلندمدتی وجود ندارد، اگر این مقدار کمتر از I(0) باشد، فرضیه صفر را رد نمی‌کنیم و رابطه بلندمدت وجود ندارد؛ دومی، اگر این مقدار بیشتر از I(1) باشد، فرضیه صفر را رد می‌کنیم و می‌توانیم نشان دهیم که رابطهٔ طولانی وجود دارد؛ آخرین مورد، اگر این مقدار بین دو کران باشد، نمی‌توانیم قضاوت کنیم. با توجه به نتایج جدول (۵) ما در حالت دوم به‌عنوان مقدار آماره F بیشتر از حد بالایی هستیم که شامل این است که یک رابطه بلندمدت در تمام سطوح احتمال ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ وجود دارد.

جدول۵: آزمون باند (تشخیص ارتباط هم‌انباشتگی)

آماره F	۶/۶۰۵	
	مقادیر بحرانی	
سطح معنی‌داری	باند پائین(I(0)	باند بالا(I(1)
٪۱۰	۱/۹۵	۳/۰۶
٪۵	۳/۳۹	۲/۲۲
٪۲/۵	۳/۷	۲/۴۸
٪۱	۴/۱	۲/۷۹

(منبع: یافته‌های تحقیق)

1. Bound Test
2. Pesaran & et al. (1996)

۵ - ۵. آزمون عدم تقارن

پس از اعتبارسنجی آزمون هم‌انباشتگی برای مدل NARDL و تأیید آن، مرحلهٔ بعدی شامل بررسی عدم‌تقارن‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت است. آزمون والد برای تأیید عدم‌تقارن اعمال می‌شود و نتایج آزمون در جدول (۶) بیان شده است. از آنجایی‌که مقدار احتمال آماره‌های F کوتاه‌مدت و بلندمدت در جدول (۵)، کمتر از۰/۰۵ است، ما فرضیه صفر اثرات متقارن را رد می‌کنیم که به ما امکان می‌دهد اثر شوک‌های منفی و مثبت ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم را بر روی توسعهٔ گردشگری تجزیه و تحلیل کنیم. بنابراین می‌توان ادعا نمود که فرضیه صفر مبنی بر اثرات متقارن شوک مثبت و منفی ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم بر توسعهٔ گردشگری در بلندمدت و کوتاه‌مدت، رد شده است؛ یعنی اثر شوک مثبت ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم بر توسعهٔ گردشگری در کوتاه‌مدت و بلندمدت، متفاوت از اثر شوک منفی آن می‌باشد.

جدول۶: آزمون معنی‌داری اثرات نامتقارن در بلند مدت و کوتاه مدت

کوتاه‌مدت		
متغیر	**آماره F**	**ارزش احتمال**
رسیک سیاسی	۹/۶۷۱	۰/۰۰۱
نرخ ارز	۵/۲۳۱	۰/۰۰۰
نرخ تورم	۷/۴۳۶	۰/۰۲۰
بلند مدت		
رسیک سیاسی	۱۲/۰۸۱	۰/۰۰۴
نرخ ارز	۱۳/۶۷۸	۰/۰۱۱
نرخ تورم	۴/۶۶۵	۰/۰۰۰

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ - ۶. تخمین NARDL

ارزیابی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت مدل NARDL در جدول (۷) گزارش شده است. برآوردها نشان می‌دهد که تأثیر شوک مثبت نرخ ارز هم در کوتاه‌مدت و بلند مدت بر توسعه گردشگری مثبت و معنی‌دار می‌باشد، درحالی‌که تأثیر شوک منفی نرخ ارز هم در کوتاه‌مدت و بلندمدت بر توسعه گردشگری، منفی و معنی‌دار می‌باشد. به طوری‌که افزایش یک واحدی نرخ ارز در کوتاه‌مدت باعث افزایش ۰/۴۲۷ توسعه گردشگری شده است، درحالی‌که کاهش یک واحدی نرخ ارز باعث کاهش ۰/۳۲۹ آن شده است. در بلند مدت افزایش یک واحدی نرخ ارز موجب افزایش ۰/۵۱۱ توسعه گردشگری شده است، درحالی‌که کاهش یک واحدی نرخ ارز باعث کاهش ۰/۲۶۴ آن شده است. در مورد ریسک سیاسی و نرخ تورم، نتایج برعکس نرخ ارز می‌باشند، به طوری‌که تأثیر شوک مثبت ریسک سیاسی و نرخ تورم هم در کوتاه‌مدت و بلند مدت بر توسعه گردشگری منفی و معنی‌دار

می‌باشد، درحالی‌که تأثیر شوک منفی ریسک سیاسی و نرخ تورم بر آن، مثبت و معنی‌دار می‌باشد. نتایج برآوردهای بلندمدت با کوتاه‌مدت؛ همخوانی دارند و فقط در اندازه تأثیرگذاری از نظر ضرایب، متفاوت است و فرضیه مطالعه حاضر را موردتأیید قرار می‌دهند. بیشترین تأثیرگذاری در کوتاه‌مدت با ضریب کاهشی ۰/۶۱۱ مربوط به نرخ تورم است. در بلندمدت، بیشترین تأثیرگذاری با ضریب کاهشی ۰/۷۹۰ واحدی، مربوط به شوک مثبت ریسک سیاسی می‌باشد.

ریسک سیاسی کشور مقصد، ملاحظه‌ای حیاتی در صنعت گردشگری به‌شمار می‌رود. بنابراین، کیفیت ضعیف حکمرانی همراه با فشار سیاسی بالا، برای رشد صنعت گردشگری مضر است. ادبیات همچنین استدلال می‌کند که ریسک سیاسی و حکمرانی ضعیف بر طرف عرضه صنعت گردشگری تأثیر منفی می‌گذارد. شیوع آشفتگی سیاسی می‌تواند مسبب آن گردد که تعداد قابل‌توجهی از ارائه‌دهندگان خدمات و اپراتورها در بخش گردشگری، فعالیت‌های تجاری خود را به حالت تعلیق درآورند. افزایش ریسک سیاسی مانع رشد گردشگری می‌شود. تهدید و تروریسم، خشونت خانگی یا درگیری‌های داخلی آشکار، تأثیر منفی ویژه‌ای بر ورود گردشگران دارد (غالیا و همکاران[1]، ۲۰۱۹).

در کنار رسیک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم نیز بر توسعه گردشگری تأثیر می‌گذارد. گردشگری صنعتی خدماتی است که احتمالاً تحت تأثیر نوسانات نرخ ارز قرار می‌گیرد (چادری و همکاران[2]، ۲۰۲۲). نرخ ارز می‌تواند بر انتخاب مقصد گردشگری بین‌المللی تأثیر بگذارد، زیرا گردشگران تمایل دارند، کشورهایی را با نرخ ارز مطلوب‌تری را انتخاب نمایند (شارما و پال[3]، ۲۰۲۰). وقتی ارزش پولی یک مقصد کاهش می‌یابد، گردشگران بین‌المللی، پول بیشتری برای خرج‌کردن دارند و بنابراین می‌توانند، سفرهای خود را طولانی‌تر نموده و هزینه‌های خود را در مقاصد محلی افزایش دهند. علاوه بر این، کاهش ارزش پول محلی منجر به کاهش هزینهٔ کلی سفر برای گردشگران با ارزهای قوی می‌شود (تانگ[4]، ۲۰۲۲). کاهش ارزش پول محلی، به‌طور مثبتی با تقاضای گردشگری مرتبط است (شارما و پال[5]، ۲۰۲۰)، زیرا هنگام بازدید از یک کشوری که ارزش پول محلی آن کاهش یافته، هزینه کمتری در بر خواهد داشت. درنتیجه، تعداد گردشگران خارجی به‌سرعت افزایش خواهد یافت (دی ویتا و کیاو[6]، ۲۰۱۳). برخی از مطالعات دیگر نیز نشان داده‌اند که نرخ ارز می‌تواند یک

1. Ghalia et al. (2019)
2. Chaudhry et al. (2022)
3. Sharma and Pal (2020)
4. Thang (2022)
5. Sharma and Pal (2020)
6 De Vita and Kyaw (2013)

عامل کلیدی در تعیین تقاضای گردشگری باشد (بالاگر و کانتاولا-جوردا[1]، ۲۰۰۲؛ اوه[2]، ۲۰۰۵). هزینه‌های گردشگری شامل دو عنصر کلیدی همانند هزینه‌های اقامت و هزینه‌های حمل و نقل رایج در کشور مورد بازدید می‌باشند. سطح بالای تورم؛ منجر به هزینه‌های بالای زندگی و سفر می‌شود که باعث کاهش ورود گردشگران اعم از خارجی و داخلی برای افرادی می‌گردد که به خاطر تفریح یا تجارت آمده‌اند. افزایش تورم؛ منجر به افزایش هزینه‌های زندگی می‌شود که درنهایت منجر به کاهش قدرت خرید شده و همهٔ این موراد، تأثیر منفی بر ورود گردشگران می‌گذارند (میو و همکاران[3]، ۲۰۱۸). همچنین مطالعات گوش[4]، (۲۰۲۲)، تأثیر منفی افزایش نرخ تورم بر توسعه گردشگری را تأیید نموده است.

جدول۷: برآوردهای کوتاه‌مدت و بلندمدت مدل NARDL

متغیر وابسته	توسعه گردشگری		
	برآورد کوتاه‌مدت		
متغیرهای مستقل	**ضریب**	**آماره t**	**احتمال**
D(POL_POS)	-۰/۱۶۰	-۲/۲۳۱	۰/۰۳۹
D(POL_NEG)	۰/۱۰۷	۲/۱۷۹	۰/۰۰۵
D(EXC_POS)	۰/۴۲۷	۳/۰۸۶	۰/۰۱۱
D(EXC_NEG)	-۰/۳۲۹	-۲/۷۷۹	۰/۰۰۰
D(INF_POS)	-۰/۶۱۱	-۲/۳۰۴	۰/۰۰۳
D(INF_NEG)	۰/۴۱۲	۵/۰۹۹	۰/۰۳۲
C	۱/۲۷۲	۶/۳۸۵	۰/۰۰۱
	برآورد بلندمدت		
POL_POS	-/۷۹۰	-۲/۴۲۹	۰/۰۳۵
POL_NEG	۰/۲۸۴	۵/۴۲۴	۰/۰۰۰
EXC_POS	۰/۵۱۱	۲/۶۱۲	۰/۰۲۵
EXC_NEG	-۰/۲۶۴	-۶/۸۸۷	۰/۰۰۵
INF_POS	-۰/۶۷۱	-۲/۳۲۹	**۰/۰۰۸**
INF_ NEG	۰/۵۴۹	۳/۹۰۱	**۰/۰۰۰**

POS _شوک مثبت، NEG_ شوک منفی، C عرض از مبدأ

(منبع: یافته‌های تحقیق)

1. Balaguer and Cantavella- Jordá (2022)
2. Oh (2005)
3. Meo et al (2018)
4. Ghosh (2022)

۵ – ۷. آزمون حساسیت برآوردگر

جهت بررسی استحکام نتایج تحقیق از روش اقتصادسنجی خودرگرسیونی با وقفه توزیعی چندکی (QARDL) که از تلفیق روش ARDL و تخمین چندک می باشد نیز استفاده شده است. با توجه به نتایج جدول (۸)، هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت افزایش نرخ ارز موجب افزایش توسعهٔ‌گردشگری شده است، درحالی‌که افزایش نرخ تورم و ریسک سیاسی تأثیر منفی و معنی‌داری بر آن داشته است. نتایج روش QARDL با NARDL همخوانی دارند و فرضیات مطالعهٔ حاضر را تأیید می‌کنند و نشان‌دهنده استحکام نتایج می‌باشد. درضمن تخمین QARDL، در سه چندک۰/۲۵، ۰/۵۰ و ۰/۷۵ بررسی شده است.

جدول۸: برآوردهای کوتاه‌مدت و بلندمدت مدل QARDL

متغیر وابسته			توسعه گردشگری					
برآورد کوتاه‌مدت								
چندک	۰/۲۵			۰/۵۰			۰/۷۵		
متغیرهای مستقل	ضریب	آماره t	احتمال	ضریب	آماره t	احتمال	ضریب	آماره t	احتمال
POL	-۰/۲۷۴	-۲/۶۳۶	۰/۰۰۸	-۰/۱۵۴	-۶/۱۱۸	۰/۰۰۰	-۰/۱۵۹	-۳/۶۰۵	۰/۰۱۱
EXC	۰/۱۶۸	۳/۲۸۳	۰/۰۰۴	۰/۲۵۰	۴/۲۲۳	۰/۰۰۲	۰/۳۱۳	۵/۰۷۷	۰/۰۰۵
INF	-۰/۴۹۷	-۴/۲۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۳۲۵	-۸/۶۷۶	۰/۰۰۰	-۰/۳۷۷	-۷/۰۰۸	۰/۰۰۰
برآورد بلندمدت									
POL	-۰/۳۷۲	-۲/۱۷۱	۰/۰۰۵	-۰/۱۵۲	-۳/۶۷۹	۰/۰۰۰	-۰/۳۹۰	-۴/۳۸۳	۰/۰۰۶
EXC	۰/۲۵۲	۳/۱۸۴	۰/۰۰۶	۰/۳۲۴	۵/۲۲۳	۰/۰۰۳	۰/۳۴۵	۲/۳۸۸	۰/۰۰۰
INF	-۰/۴۸۵	-۳/۳۲۶	۰/۰۰۱	-۰/۳۵۵	-۶/۴۶۱	۰/۰۰۰	-۰/۱۰۵	-۲/۰۵۹	۰/۰۰۳

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ – ۸. فروض کلاسیک

به‌منظور اطمینان از قابل‌اتکا بودن نتایج حاصل‌شده، لازم است که آزمون‌های تشخیصی مدل شامل عدم‌خودهمبستگی، واریانس همسانی و نرمال‌بودن انجام شوند. آزمون‌های LM و $ARCH$ به‌ترتیب برای عدم‌خودهمبستگی، واریانس همسانی مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به آماره F و سطح احتمال آن که بالای ۰/۰۵ است، نبود خود همبستگی و ناهمسانی واریانس تأیید می‌گردند و نتایج آن در جدول (۹) گزارش شده است. براساس آماره جارکو-برا[1] (JB) و سطح احتمال آن که بالاتر از ۰/۰۵ است و در شکل (۲) نشان داده شده است، فرضیه صفر نرمال‌بودن، نمی‌تواند رد شود. همچنین مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده؛ ۰/۹۸ است که مبین آن است که ۹۸ درصد از تغییرات در توسعه صنعت گردشگری توسط متغیرهای مستقل مدل توضیح داده می‌شوند.

1. Jarque-Bera

جدول ۹: آزمون‌های تشخیصی

آزمون‌ها	آماره F	احتمال
عدم خودهمبستگی (LM Test)	۲/۶۰۲	۰/۱۳۴
ناهمسانی واریانس (ARCH)	۰/۱۶۹	۰/۶۸۵
ضریب تعیین (R-squared)	۰/۹۷	
ضریب تعیین تعدیل‌شده (Adjusted R-squared)	۰/۹۸	

(منبع: یافته‌های تحقیق)

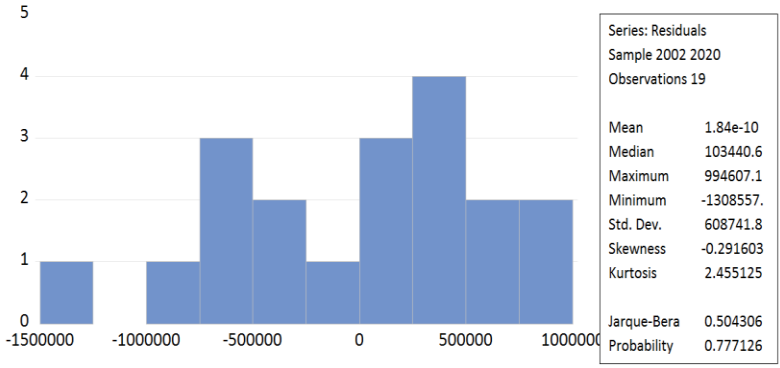

شکل۲: آزمون نرمال‌بودن اجزای اخلال

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۵ – ۹. آزمون پایداری مدل

در این مطالعه، تکنیک رایج مجموع تجمعی جملات پسماند بازگشتی [1] که توسط براون[2] و دیگران (۱۹۷۵) پیشنهاد شده است، جهت بررسی پایداری مدل استفاده شده است. آزمون ثبات ساختاری؛ منعکس‌کننده ثبات و پایداری پارامترهای مدل در طول دوره هستند، همان‌طور که درشکل (۳) نشان داده شده است، مسیر حرکت آماره آزمون‌های پسماند تجمعی، برای دوره‌های مختلف، پیوسته بین دو خط بحرانی قرار دارد و بر بی‌ثباتی مدل دلالت نمی‌کند. از این‌رو، فرضیه صفر، پایداری مدل را در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌کند.

1. Cumulative Sum of Residuals (CUSUM)

2. Brown (1975)

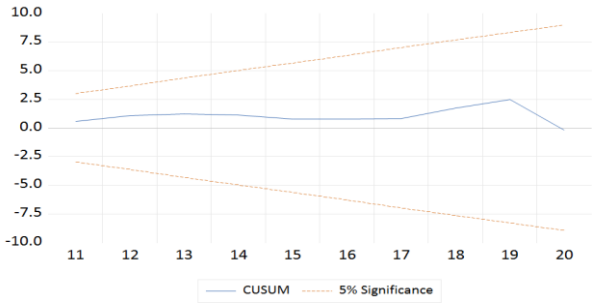

شکل۳: مجموع تجمعی جملات پسماند بازگشتی

(منبع: یافته‌های تحقیق)

۶. بحث

ادبیات اقتصاد گردشگری به‌طورقاطع ثابت کرده است که گردشگری ورودی به یک کشور، منجر به گسترش اقتصادی در کشور مقصد می‌شود. براساس گزارش‌های سازمان جهانی گردشگری (۲۰۱۸)، گردشگری سومین صنعت بزرگ از نظر درآمدهای صادراتی جهانی است. از این‌رو، پژوهش حاضر به بررسی و تبیین عوامل مهم تأثیرگذار بر توسعهٔ صنعت گردشگری ازجمله ریسک سیاسی، نرخ ارز و نرخ تورم در کشور ایران در طی دوره زمانی ۱۳۷۹-۱۴۰۰ پرداخته است. از رویکرد اقتصادسنجی NARDL جهت تجزیه و تحلیل کوتاه‌مدت و بلندمدت استفاده شده است و همچنین جهت بررسی استحکام نتایج از روش دیگر QARDL بهره گرفته شده است. جهت وجود رابطهٔ بلندمدت از آزمون کرانه‌ها استفاده شده است.

۷. نتیجه‌گیری

یافته‌ها با استفاده از روش NARDL نشان می‌دهند که شوک مثبت نرخ ارز، هم در کوتاه‌مدت و هم در بلند مدت، تأثیر افزایشی بر توسعهٔ گردشگری داشته است، درحالی‌که شوک منفی نرخ ارز، تأثیر کاهشی بر آن داشته است. در مورد ریسک سیاسی و نرخ تورم نتایج با نرخ ارز متفاوت است، به‌طوری‌که شوک مثبت ریسک سیاسی و نرخ تورم هم در کوتاه‌مدت و و هم در بلند مدت، موجب کاهش توسعه گردشگری شده است، درحالی‌که شوک منفی آن‌ها، موجب افزایش آن شده است. نتایج روش NARDL با QARDL سازگاراست و فقط در اندازهٔ تأثیرگذاری ضرایب، متفاوت است و نشان‌دهندهٔ استحکام نتایج می‌باشد و فرضیات مطالعه حاضر را تأیید می‌کنند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر در مورد تأثیر ریسک سیاسی بر توسعهٔ گردشگری با مطالعات خو و همکاران (۲۰۲۲)، لی و چن (۲۰۲۱)، کریمی و همکاران (۲۰۲۲)، غالیا و همکاران (۲۰۱۹)، شاه‌آبادی و همکاران (۱۳۹۷) و تأثیر نرخ تورم بر توسعهٔ گردشگری با پژوهش‌های خالد و همکاران (۲۰۲۰) سازگار است. در زمینهٔ تأثیر نرخ ارز بر توسعهٔ گردشگری نیز با تحقیقات تانگ (۲۰۲۲) و مانالیو (۲۰۲۲) در بلندمدت، همخوانی داشته و در کوتاه‌مدت، همخوانی ندارد.

تعارض منافع

مقالهٔ حاضر فاقد هر گونه تضاد منافع بوده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان، در همه‌ی بخش‌های نگارش مقاله حاضر، نقش و سهم برابر دارند.

سپاسگزاری‌ها

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از نظرات ارزشمند داوران محترم این مقاله و همچنین زحمات کلیهٔ عوامل فصلنامه که زمینهٔ به اشتراک گذاشتن تحقیقات علمی را فراهم آورده‌اند، تقدیر و تشکر نمایند.

References

Akadiri, S. S., & Akadiri, A. C. (2021). Examining the causal relationship between tourism, exchange rate, and economic growth in tourism island states: evidence from second-generation panel. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, *22*(3), 235-250.

Al Refai, H., Eissa, M. A., & Zeitun, R. (2021). The dynamics of the relationship between real estate and stock markets in an energy-based economy: The case of Qatar. *The Journal of Economic Asymmetries*, *23*, e00200.

Andersson, F. N. (2016). A blessing in disguise? Banking crises and institutional change. *World Development*, *83*, 135-147.

Andersson, F. N., & Karpestam, P. (2014). Short and long term growth effects of financial crises. *Wavelet applications in economics and finance*, 227-248.

Anter, M., & Nagy, S. A. E. (2018). The effect of the Egyptian Pound exchange rate change on the international tourist demand to Egypt. *International Journal of Heritage, Tourism and Hospitality*, *12*(2/2), 160-181.

Athari, S. A., Alola, U. V., Ghasemi, M., & Alola, A. A. (2021). The (Un) sticky role of exchange and inflation rate in tourism development: insight from the low and high political risk destinations. *Current Issues in Tourism*, *24*(12), 1670-1685.

Athari, S. A., Alola, U. V., Ghasemi, M., & Alola, A. A. (2021). The (Un) sticky role of exchange and inflation rate in tourism development: insight from the low and high political risk destinations. *Current*

Balaguer, J., & Cantavella-Jorda, M. (2002). Tourism as a long-run economic growth factor: the Spanish case. *Applied economics*, *34*(7), 877-884.

Brown, C. B. (2015). Tourism, crime and risk perception: An examination of broadcast media's framing of negative Aruban sentiment in the Natalee Holloway case and its impact on tourism demand. *Tourism Management Perspectives*, *16*, 266-277.

Catudan, J. M. J. (2016). The impact of tourist arrivals, physical infrastructures, and employment, on regional output growth. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *219*, 175-184.

Chaudhry, I. S., Nazar, R., Ali, S., Meo, M. S., & Faheem, M. (2022). Impact of environmental quality, real exchange rate and institutional performance on tourism receipts in East-Asia and Pacific region. *Current Issues in Tourism*, *25*(4), 611-631.

Chen, Y., Zhang, D., & Ji, Q. (2022). Impacts of regional cooperation agreements on international tourism: Evidence from a quasi-natural experiment. *International Review of Economics & Finance*, *82*, 663-676.

Chulaphan, W. (2021). Tourism demand and corruption: Are the impacts of relative corruption on international tourist arrivals in Thailand relevant?. *Southeast Asian Journal of Economics*, *9*(2), 101-121.

Chulaphan, W. (2021). Tourism demand and corruption: Are the impacts of relative corruption on international tourist arrivals in Thailand relevant?. *Southeast Asian Journal of Economics*, *9*(2), 101-121.

Dogru, T., Isik, C., & Sirakaya-Turk, E. (2019). The balance of trade and exchange rates: Theory and contemporary evidence from tourism. *Tourism Management, 74*, 12-23.

Domareski-Ruiz, T. C., Chim-Miki, A. F., Añaña, E., & Dos Anjos, F. A. (2020). Impacts of mega-events on competitiveness and corruption perception in South American countries. *Tourism & Management Studies, 16*(2), 7-15.

Garidzirai, R. (2021). An autoregressive distributive lag analysis of crime & tourism in the Western Cape province, South Africa. *GeoJournal of Tourism and Geosites, 35*(2), 304-308.

Ghalia, T., Fidrmuc, J., Samargandi, N., & Sohag, K. (2019). Institutional quality, political risk and tourism. *Tourism Management Perspectives, 32*, 100576.

Ghosh, S. (2022). Geopolitical risk, economic growth, economic uncertainty and international inbound tourism: an Indian illustration. *Review of Economics and Political Science, 7*(1), 2-21.

Gołembski, G., & Majewska, J. (2018). The impact of transport infrastructure on international inbound tourism–A gravity model for Poland. *International Journal of Contemporary Management*, (17 (4)), 135.

Haddad, C. H. U. C. R. A. L. L. A. H., Nasr, A. N. T. O. I. N. E., Ghida, E. L. H. A. S. S. A. N., & Ibrahim, H. A. (2015). How to re-emerge as a tourism destination after a period of political instability. *The Travel & Tourism Competitiveness Report*, 53-57.

Hall, C. M. (2010). Crisis events in tourism: Subjects of crisis in tourism. *Current issues in Tourism, 13*(5), 401-417.

Jia, X. (2018, May). Consideration of the role of tourism environmental protection on the sustainable development of Tourism. In *2018 7th International Conference on Energy, Environment and Sustainable Development (ICEESD 2018)*. (pp. 1642-1646). Atlantis Press.

Karimi, M. S., Khezri, M., & Razzaghi, S. (2022). Impacts of regional conflicts on tourism in Africa and the Middle East: a spatial panel data approach. *Current Issues in Tourism, 25*(10), 1649-1665.

Khalid, U., Okafor, L. E., & Shafiullah, M. (2020). The effects of economic and financial crises on international tourist flows: A cross-country analysis. *Journal of Travel Research, 59*(2), 315-334.

Khan, A., Bibi, S., Lorenzo, A., Lyu, J., & Babar, Z. U. (2020). Tourism and development in developing economies: A policy implication perspective. *Sustainability, 12*(4), 1618.

Lee, C. C., & Chen, M. P. (2021). Do country risks matter for tourism development? International evidence. *Journal of Travel Research, 60*(7), 1445-1468.

Lee, C. C., Olasehinde-Williams, G., & Akadiri, S. S. (2021). Geopolitical risk and tourism: Evidence from dynamic heterogeneous panel models. *International Journal of Tourism Research, 23*(1), 26-38.

Manaliyo, J. C. (2022). An assessment of the effects of political risk and exchange rate on the tourist inflows to South Africa using time series data and the ARDL model. *Artha Journal of Social Sciences, 21*(4),1-31.

Muzindutsi, P. F., Dube, F., & Manaliyo, J. C. (2021). Impact of economic, financial and political risks on tourism performance: a case of South Africa. *GeoJournal of Tourism and Geosites, 38*(4), 1309-1316.

Meo, M. S., Chowdhury, M. A. F., Shaikh, G. M., Ali, M., & Masood Sheikh, S. (2018). Asymmetric impact of oil prices, exchange rate, and inflation on tourism demand in Pakistan: new evidence from nonlinear ARDL. *Asia Pacific Journal of Tourism Research, 23*(4), 408-422.

Meo, M. S., Chowdhury, M. A. F., Shaikh, G. M., Ali, M., & Masood Sheikh, S. (2018). Asymmetric impact of oil prices, exchange rate, and inflation on tourism demand in Pakistan: new evidence from nonlinear ARDL. *Asia Pacific Journal of Tourism Research, 23*(4), 408-422.

Meyer, D. F. (2021). The tourism sector in Malaysia: an analysis of the impact of economic growth, political instability and the exchange rate. *Internal Journal of Innovation and Change, 5*(2), 658-678

Munir, K., & Iftikhar, M. (2021). Asymmetric impact of FDI and exchange rate on tourism: evidence from panel linear and nonlinear ARDL model. *SAGE Open, 11*(3), 21582440211046589.

Obi, P., & Ogbeide, G. C. (2022). The mediating effects of implied volatility and exchange rate on the US Tourism-Growth Nexus. *Journal of Risk and Financial Management, 15*(3), 112.

Oh, C. O. (2005). The contribution of tourism development to economic growth in the Korean economy. *Tourism management, 26*(1), 39-44.

Ongan, S., & Gozgor, G. (2018). Tourism demand analysis: The impact of the economic policy uncertainty on the arrival of Japanese tourists to the USA. *International Journal of Tourism Research, 20*(3), 308-316.

Ongan, S., Işik, C., & Özdemir, D. (2017). The effects of real exchange rates and income on international tourism demand for the USA from some European Union countries. *Economies, 5*(4), 51.

Opstad, L., Hammervold, R., & Idsø, J. (2021). The influence of income and currency changes on tourist inflow to Norwegian Campsites: The case of Swedish and German visitors. *Economies, 9*(104), 1-13.

Papatheodorou, A., & Arvanitis, P. (2014). Tourism and the economic crisis in Greece: Regional perspectives. *Région et développement, 39*, 183-203.

Papatheodorou, A., Rosselló, J., & Xiao, H. (2010). Global economic crisis and tourism: Consequences and perspectives. *Journal of Travel Research, 49*(1), 39-45.

Parida, Y., Bhardwaj, P., & Roy Chowdhury, J. (2018). Effects of economic development and crime on tourism in India. *Anatolia, 29*(1), 63-73.

Polat, M., Alptürk, Y., & Gürsoy, S. (2021). Impact of geopolitical risk on BIST tourism index and tourist arrivals in Turkey. *Journal of Tourism Theory and Research, 7*(2), 77-84.

Ralston, R. W. (1999). Economy and Race: Interactive Determinants of Property Crime in the United States, 1958-1995: Reflections on the Supply of Property Crime. *American Journal of Economics and Sociology, 58*(3), 405-434.

Sarchami, A., Zayandehrodi, M., & Jalaee, S. A. (2021). Impacts of Exchange Rate and Economic, Political, Cultural, Infrastructural, and Environmental Indicators on Tourism in Iran. *Revista Eletrônica em Gestão, Educaçãoe Tecnologia Ambiental, 25*, e11-e11.

ShahAbadi, A. Mehri Taliabi ,F., & Omidi, V. (2018). The effect of the political risk institutional index on the attraction of foreign tourists in MENA countries. *Scientific Quarterly Journal of Tourism Management Studies, 15*(51), 257-235. [In Persian]

Sharma, C., & Pal, D. (2020). Exchange rate volatility and tourism demand in India: Unraveling the asymmetric relationship. *Journal of Travel Research, 59*(7), 1282-1297.

Sheldon, P., & Dwyer, L. (2010). The global financial crisis and tourism: Perspectives of the academy. *Journal of travel research, 49*(1), 3-4.

Tang, C. F., & Lean, H. H. (2007). Will inflation increase crime rate? New evidence from bounds and modified Wald tests. *Global Crime, 8*(4), 311-323.

Teles, V. K. (2004). The effects of macroeconomic policies on crime. *Economics Bulletin, 11*(1), 1-9.

Temeizi, Al., & Shahbazi., S. (2017). Investigating the impact of exchange rate fluctuations on Iran's tourism sector. *Tourism and Development Scientific Research Quarterly, 7(*4), 1-17. [In Persian]

Thang, P. N. (2022). IMPACT OF EXCHANGE RATE ON FOREIGN TOURIST DEMAND: EVIDENCE FROM DEVELOPING COUNTRIES. *Geo Journal of Tourism and Geosites, 45*, 1579-1585.

Tiwari, A. K., Das, D., & Dutta, A. (2019). Geopolitical risk, economic policy uncertainty and tourist arrivals: Evidence from a developing country. *Tourism Management, 75*, 323-327.

Vita, G. D., & Kyaw, K. S. (2013). Role of the exchange rate in tourism demand. *Annals of Tourism Research, 43*, 624-627.

Wang, Y. S. (2009). The impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand. *Tourism management, 30*(1), 75-82.

Wu, T. P., & Wu, H. C. (2019). The link between tourism activities and economic growth: Evidence from China’s provinces. *Tourism and Hospitality Research, 19*(1), 3-14.

Xu, Q., Zhong, M., Cheng, H., & Li, X. (2022). Does public policy alleviate the impact of political risks on international tourism?. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 1-23.

Quarterly Journal of The Economic Research (Sustainable Growth and Development)
Original Research Article/ Vol.24, No.2, Summer 2024, pp: 115-142

The asymmetric Effects of Political Risk, Exchange Rate and Inflation Rate on the Development of Tourism Industry in Iran

Seyedkamal Sadeghi[1]
Amir Ali Farhang[2]
Ali Mohammadpour[3]
Milad Hajiboland[4]

Received: 2023/06/07 Accepted: 2023/07/10

Introduction

The tourism industry is one of the main factors of economic growth and improvement of social welfare in many developed and developing countries, stimulation of foreign investment, foreign exchange income, development of infrastructure, creation of job opportunities, and social interaction among tourists. Tourism promotes globalization and international cooperation between countries and increases awareness of environmental protection. The performance of tourism depends on the level of development of the industry. Countries with developed tourism, experience a much greater economic growth compared to the countries with less developed tourism industry. Several factors affect the development of tourism industry. For example, tourism needs an advanced transportation network and other facilities to facilitate the movement of tourists from their own countries to the host countries and also within the host country. Therefore, the physical infrastructure is considered an important determining factor in the arrival of tourists. The current research examines the factors influencing the development of the tourism industry from other perspectives. The existing literature shows that tourism is vulnerable and prone to political risks related to poor governance strategies, crime, conflicts, political instability, corruption, and terrorism. High levels of political risk make countries inaccessible to international tourists, making visiting those countries seem highly risky and expensive at the same time. In addition to the mentioned items, other factors such as inflation rate, exchange rate fluctuations and real exchange rate affect the tourism industry. In case of currency devaluation in the host country, the visiting rate will increase as tourism products and services in the country become relatively cheap for tourists from countries with strong currencies. Another parameter in this regard is inflation

1. Professor, Department of Development Economics and Planning, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran, Email: sadeghiseyedkamal@gmail.com
2. Assistant Professor , Department of Economics, Payame Noor University, Tehran, Iran, Email:s_farhang@pnu.ac.ir
3. P. hd student, Economic Science, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran (Corresponding Author), Email: a_mohammadpour.tabriz@yahoo.com,
4. P. hd student, Economic Science, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran, Email: miladhajiboland13751016@gmail.com

category where there is a close correlation between the purchasing power of consumers, and rampant inflation rate. When the purchasing power of tourists decreases, they lose interest to travel to such destinations where life and travel expenditures are rather expensive and hardly affordable. However, when inflation decreases, more tourists visit the host country, where the cost of living and transportation is far cheaper.

The research findings have shown that tourism has played a vital role in many low-income countries like Iran. Over the recent years, the country has experienced severe fluctuations in the exchange rate and inflation rate. The accurate validation of exchange rate policies, inflation rate, and political risk is not only useful in the academic field but also for policymakers in practice to support the activity. The current research is innovative in terms of the subject and the econometric methods used. The research hypotheses are as follows: 1- There is a negative and significant relationship between political risk and tourism development. 2- There is a positive and significant relationship between the exchange rate and tourism development. 3- There is a negative and significant relationship between the inflation rate and tourism development.

Methodology

This research analyzes the effects of political risk, exchange rate, and inflation rate on the development of tourism in the case of Iran in the period of 2000-2021 and uses the non-linear econometric approach (NARDL) to estimate the short-term and long-term coefficients. To perform statistical and econometric analysis, Eviews 13 software was used. The QARDL method is also used to check the robustness of the results.

Findings

Short-term and long-term evaluations of NARDL model shows that the effect of a positive exchange rate shock on tourism development is positive and significant both in the short and long term, while the effect of a negative exchange rate shock on tourism development in both the short and long term is negative and significant. In the case of political risk and inflation rate, the results are the opposite of the exchange rate, so the impact of the positive shock of political risk and inflation rate on the development of tourism is negative and significant both in the short and long term, while the effect of the negative shock of political risk and inflation rate on it is positive and significant. The results of long-term and short-term estimates are consistent and differ only in the size of influence in terms of coefficients, and they confirm the hypothesis of the present study. The biggest impact in the short term, with a reduction factor of 0.611, is related to the inflation rate. In the long term, the greatest impact with a reduction factor of 0.790 units is related to the positive shock of political risk.

Discussion and Conclusion

The tourism economics literature has conclusively proved that tourism entering a country leads to economic development in the destination country. According to

the reports of the World Tourism Organization (2018), tourism is the third largest industry in terms of global export earnings. Based on the results of this research, the following recommendations are suggested: Institutional reforms can help strengthen the economy of countries with low-quality institutions, and policymakers should consider the conditions of the tourism industry when setting country stabilization strategies. The increase in the inflation rate in recent years destroys the advantage of being cheap to travel to Iran due to the increase in the exchange rate, so policymakers should consider controlling the inflation rate.

Keywords: Tourism Industry, Political Risk, Exchange Rate, Inflation Rate, ARDL, NARDL
JEL Classification: O1, H56, E42, E31, C22